

# SLOVENIJA.

List 94.

V petek 23. Listopada

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za pol leta 3 gold. in  $\frac{1}{2}$ , za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajaše še  $\frac{1}{4}$  gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

## Milost. \*)

Mir zvonjenje prvo bodi! tako se konča pesem o zvonu. Milost bodi prva beseda, ktera nar mlajši med časopisi izgovori. Ta klic ne doni iz pregrešnih pers, ki se žalostno k nogami zmagavca veržejo; naj bodemo še tako podložni, smo vonder nedotakljivi in torej imamo pravico v tak klic. Mislite si ga torej donečega zvona glas, akoravno iz nizkega turna vasi.

In ta glas ni sam. Kakor dalječ svobodni tisk seže, po vsih čislanih organih brez razločka političkih strank, ravno ta glas doni. Samo tlapometavna kita konservativne stranke si upa pod varstvom obsednega stana kervozeljno mnenje izreči, zanašaje se na ošabno besedo: Pravica. Pravica! kdo bi te ne ljubil! pa mirno vse prevdarimo in razmotrimo.

Res je, da je vlada punt povsod zmagala, veliko moč ima zdaj zares v rokah. Torej ji postava se vzdržati ne mora več ojstrosti nalagati.

Kako pa je v taboru zmaganih? Mi nismo tisti, ki pregrehe zakrivajo, in terdijo, da človek le od zaved odvisi, mi dobro vemo, da je meja, kjer se odpustljiva zmota v pregrešno djanje oberne, in da so nesramnosti, ki se ne morejo zakriti. Pa mnogo mnogo je takih, ki so bili v to le prisiljeni in pahneni, tudi med velikimi, ker majhno ali veliko vdeležstvo večkrat od kake primere odvisi. Mi moramo daleč opomniti, da začetek njih početja v dobo seže, v kateri se je nar boljšim, nar visokejšim, vodjam države glava mešala, ki so to podeliti mogli, kar so poznej z orožjem spet vzeli. Iz tega je sledilo, da je bila vojska proti Ogrom na celem avstrijskem zunej južnih Slovanov le tirjanje pameti, in ne kakor laška, tirjanje serca.

Vse to mora vlado le k milosti spodbsti. Pa — mi vemo — milosti ne smemo tirjati, to le vlada svojevoljno podariti zamore. Naj bo tedaj samo pravica!

Mi ne obtožimo sedaj v Avstrii obstoječe izjemne sodbe kake krivičnosti, ker nimamo vzroka in ne potrebnih znanosti, mi ne tožimo ravnanja teh sodb, če svoje mnenje in nezadovoljnost v tej zadevi izrečemo: V Avstrii sodi zdaj stara država pregrehe nove države. In še clo postavne sodbe ne, ampak izjemne stare sodbe države. Tudi tukaj dobro vemo, da formalnih pravic izjemnih sodništev grajati ne smemo, resnično je pa vonder, da nimajo korenin v zavednosti pravice naroda.

In kako bi jih imele. Poprava pravice je bilo geslo dneva, povsod za pravično spoznanje, za učenost potrebno, od državnega zbora tirjano, v ustavi obljubljeno, od ministra pravice snovano: In zdaj, ko je tolikaj sodb, sodb čez življenje in smert, zdaj, zdaj se ravna po starih izjemnih sodbenih postavah.

Ustmenost in javnost ste bile pri sodbi izrečene, in kje ste? kdo obdolženega zagovarja? kje je priseženo sodništvo samostojnih državljanov?

\*) Ta sostavk je prestavljen iz mesečnega časopisa „Deutsche Monatschrift aus Kärnthen“, kteriga g. Dr. Rizzi na Koroškem izdaja. Tad mi živo našim bravcam ta literalni časopis priporočamo, Vred.

Stara država sodi pregreške nove države. Mi pa prašamo, kdaj je, kolikor mogoče nar bolj popolnoma sodništvo bolj potrebno, kakor takrat, ko je nar več sodb, kakor ravno zdaj, ko je toliko obešenih, vstreljenih, v tamne ječe zaprtih. Mi tedaj prašamo: ako so stara sodništva dobra, zakaj se popravljajo, ako pa niso dobra, zakaj vonder se zdaj čez življenje in smert sodijo?

Z obljubo radikalnih poprav sodništev se ne sme zaupanje v še obstoječe zmajati, in jim še naloga dati, kakoršne do zdaj še nikdar niso imele.

Iz te homatije, kdo bi pravo pot najdel? le — milost. Kaj pa je milost? Ako ni samo izrek svojevoljnosti, ne mora nič drugega biti kakor nevsahljivi vir kaznovanega prava, ki povsod in zmirej zapisano pravico na prirojeno opira.

In ako ministri ne zamorejo obdolženim obljubljenih pravnih garancij dati, naj se saj obsodba kolikor je mogoče po postavah olajša, in akoravno je milost le vladarju prihranjena, vonder gotovo vladarjevi svetovavci tudi pri tej reči kaj storiti zamorejo.

Da bi vladarstvo mnenje narodov ne prezrelo! Nar bolj častitljivi, izobraženi ljudje so globoko razžaljeni, zato, ker je toliko k smerti, posebno v nesramno smert na višale obsojenih. Naj stopi tistih kdo, ki za veslo države deržijo, v hišo mirnega, marljivega, poštenega državljana. Oče se ne peča rad s politiko, ker komej radikalne sinove oberzduje, in vonder včasih nezadovoljno zdihne; matere in hčere ne berejo več kervavih časopisov. Deržavljan dobro pozna potrebo kaznovanja in reda, pa preveč mu je tudi — preveč. Vredjeno pohištvo on pred drugim ljubi, in pravo mero in vago, ne tukaj milosti, tam — višal.

Naše ministerstvo se je namenilo poslopje svobodne Avstrije postaviti, in nova Avstrija se je primerila z velikim stebrenim svetišam, v katerem narodi bodo raznih jezikov razdeleni in zaperti. Pri tem smo se spomnili na zidanje svetiša v času Davida in Salomona. David, desiravno mirnega duha je bil vedno k vojski primoran, in še le v pozni starosti je zamogel pripravo za svetiša si preskerbovati, pa zidati ga ni smel, ker je kri prelival; še le njegov naslednik Salomon, ki se ni s kervjo oblil, je veličansko svetiša postavil.

Da se je moglo poslopje nove Avstrije zidati začeti, je morala kri teči, pa nekatere kaple preveč prelite kervi ne zamorejo le novega zidanja zadrževati, tem več — nemogoče storiti.

Prelita kri — zgodilo se je, ako pa mora še teči, na to vprašanje želimo odgovor iz ust — milosti.

## Austrijsko Cesarstvo.

### Slovenska dežela.

Celovec 17. Novembra 1849. Slovenski razglasi so od nekaj časa čisto zibnili. Pri visokih in nizkih, pri mestnih in deželskih oblastih, tudi pri vsih, vsih komisijah zastran upeljanja novih urad, zastran odslobodnjenja zemliš itd. kratko: povsod so Slovenci, katerih je čes 120,000, clo pozabljeni in zanemareni. Nismo v stanu zapopast, ka-

ko de uradi, komisije itd. od carske besede nič vedit nočejo; kako se prederznejo Slovencem naravne, in po ustavi zagotovlene pravice kratiti. Vsaki služabnik mora poslušati povelje svojega pospodarja, zakaj bi uradniki ne morali spoštovati besedo svojega gospoda, to je: cesarja in ljudstva? Že smo mislili, da je od zgoraj kak skrivni vkaž prišel, tiste postave zastran jednakopravnosti vsih narodov in jezikov nikar tak na tanjko spolnovati, in se le bolj po starim nemškimi kopitu obnašati. Alj motili smo se; na višavi za nas Slovence, in Slavjane sploh, boljši veter veje, kao v nižavi. To nam priča državni zakonik, to nam priča, kar smo dones doživeli. Dones je došel k tukajšnji apelaciji neki cesarski patent samo v slovenskim jeziku; nobeden tistih visoko učenih gospodov ne razumi, ne zna brati: smešnjava čes smešnjava! registrirati (upisati) se vunder le mora; nič ni drugega, kao jednoga tistih zasmehovanih in zopernih Slovincov pojiskati in poprašati. Tako se je tudi zgodilo; ja sam jednomu Nemcu tisti patent razkladal. — Pri vsih uradih je dosti Slovincov; 5 — 6 krat je jih slovensko družvo po Celovskih novinah vabilo, k družtvu pristopiti, slovenske časopise prebirati, slovensko slovnico u roke vzeti, — pa posmehovali so se, nas neumne prenapetneže omilovali so tisti gospodi, in se mende zaoblubili, Slovincov se clo nič anati, utajiti jih. Res je, nemški velikaši, predsedniki, in njih namestniki, vaša beseda veliko velja, vaša oblast daleč sega; pa vunder 110 čisto slovenskih far, in čes 120,000 Slovencev na Koroškem ne morete prestaviti, ne prenarediti, ne utajiti; resnica in pravica preseže in prekosi vsako oblast, in vsako silo; in list 94 Slovenije priča, da se ova doba približuje; „vsaka sila do vremena!“ —

Vincenc Rizzi je tudi v Ljubljani, in drugod po Krajnu znan; to je tisti gospod, ki je lani „Klagenfurter Zeitung“ v tako slobodnim duhu uredoval, in starokopitnežem hud tern v peti bil; to je tisti gospod, ki je z nekim sostavkom, terdivšim da pravica loviti, gre občinam, tukajšne gospode lovce tako razkačil, da so ga tožit šli k — knezoškofu; to je tisti, ki je ga rakova stranka iz Celoveca pregnala. Ovi gosp. Rizzi je — nekterimu na veselje, drugim na žalost in strah jel izdavati novi časopis: „Deutsche Monatschrift aus Kärnthen;“ in prvi zvezek že imamo v rokah. V prvim sostavku: „Gnade!“ prosi svetliga Cesarja za omilovanje puntarjev. Vsaki, kteremu človeško serce v persih bije, mora ovi sostavk pohvaliti in skoz in skoz poterditi in podpisati; le jedini odbori nekterih mest, so drugih misel — Drugi sostavk „die gelehrten Unterrichtsanstalten in Kärnthen“ pokaže jasno in neporeklivo, da se mora zraven Celovskega gimnazija še drugo na državne stroške napraviti s svetnimi učitelji, če se hoče ljudstvo bolj omikati, in znanost bolj cveteti. Prav oistro in smehno podstercuje gg. benediktinarje; pa žal je meni, da ga ne morem kake laži obdolžiti in prepričati. Se ve, da je tudi ta „veritas odiosa.“ — Tretji sostavk: „Franz Freiherr v. Sommaruga über die Grundzüge der Reichsverfassung für die Länder der österr. Monarchie,“ pokaže, da je preveč novih sodniških uradov in uradnikov; četerti pa: „Das neue Steuerpatent,“ da je sedajno vpeljanje

novih davkov, in povišanje starih proti ustavi od 4. Marca 1849. Vse tako izveržno in jasno, da je prav veselje, ove sestavke brati, in da mu je težko, ja clo nemogoče, kej oporeči. Ravno tako je s slednjim sestavkam: „Praktische Bemerkungen über die Gerichtsorganisation und die Gemeindeordnung,“ ki želi novo in boljše srejsko postavo. — Se ve, da je gosp. Rizzi s tim zvezkom svoje stare sovražnike hudo razkačil, in seršene zdražil. Že se je slišalo, da bojo ga nekteri gospodi spet zatožili! alj ne — po postavi — pri deržavnemu zagovorniku, temuč — po otroško in po svoje starej navadi — pri predpostavljenih! — Vse pohvalimo in podpišemo, le samo na kraju je malo na stran mahnul, in po nemškej šegi po slovenskej zemli segal, pevajoč od koroške kronovine: „So aber sind beschnitten die Grenzen Gau um Gau, und eh' wie vor inmitten zweier Stämme fließt die Drau.“ Nekdaj je bla cela Koroška slovenska; in še sada je na levim bregu Drave 53 čisto slovenskih far.

Opomenemo gosp. Rizzi, da bote mož beseda! „Gegen der Slovenen gutes heiliges Recht werden wir uns mit ehrfurchtsvoller Anerkennung benehmen.“ Nemci bodite saj v tem zadovoljni, kar ste nam že vzeli, in najte nam ove male kose naše nekđaj slavne in razprostrane domovine! Svečan.

Iz Koroškoga. Neizrečljiva radost je vsakoga Slovenca navdajala, ki so bile one robate verige razstergane, s kojimi smo bili Slovenci tako dolgo časa v tujdi — nas do kervavoga ožulijoči jarm nemščine vkovani; lohkejši so jele dihati naše slovenske persi, ki je nam po 5. §. vstave iz naših ram izderknel neprenešljivi teški jarm, ki je nam branil, se k drugim narodom enakoj izobraženosti povzdignuti; zakaj izobraženost narodom pred svetom še le pravo veljavo da — za kolikor višji pa ki je kakog naroda izobraženost, za toliko večji pred svetom je take njegova veljava. Dobili smo po vstavi, po čemur smo gorečom iskrenostjom hrepenuili — narodno enakopravnost; zakaj narodni čut je narodom, kar je čest in dobro ime vsakomu edinomo čoveku! — Ali samomu Bogu bodi potoženo! kar je nam presvitli cesar, istinito dobrom sercom dal to nam, kakor drugod, tako take na Koroškim, ravno oni, ki bi imeli prav za prav narzvesti čuvaji i ovaršitelji (Vollzieher) carskih zakonov biti — sam Bog ve, ali iz nevednosti, ali kar neka Bog obvari, iz hudobe il strasti? — če ne jemlju, tako saj na tihom zatiraju, in siloma sve opet na staro pot vlečejo! —

Milostlivi Celovski škof so po smerti iskrenoga slovenca g. Supančiča — neka mu je zemlja lehka — bivšiga prošta, korarja in tehanta v Celovcu; glede enakopravnosti, na ovo mesto, spet slovenca vstavili. Radovednostjom smo čakali, kako se bo kaj ta mož zastran slovenšine glede šol obnašal. — Obnašal se je, ali kako? — tako da se Bogu vsmili! —

Čujte in stermite! Botrinjski učitelj je po končanoj šoli svaki den, skoz več časa, svoje učence, kake pol ure, tudi slovenščino učil. Mislili bi, da bo ta, za materinski jezik tako marliv učitelj uradno pohvalen, akoravno je bil, ker slovenščino ni v rednih šolskih urah učil, graje kriv. Alj tožen le je bil od ondašnjoga komisarja, terdoga nemca, ki že več let slavenski kruh je, alj ne zavolj tega da je slovenščino zanemaral, temuč ker je slovenske otroke slovenščino učil! Naenkrat doide mu sledeči dopis: „Sie werden ermahnt, die Schulkinder in der Schule mehr in der deutschen Sprache zu üben, indem sie in der windischen ohnedieß zu Hause Uebung genug haben, die deutsche Sprache aber in Viktring, nur in der Schule gelernt werden muss, und zum weitem Fortkommen und zur Fortsetzung der Studien unumgänglich nothwendig ist.“ — No to je pravi načert za omiko slovenskoga jezika. Pol ure — iz lastne marlivosti — in

še le po šoli — je slovenščino učil; in še to je preveč! še več deutsch — ker imaju otroci doma genug Uebung. Kje je kaj ona zadostna Uebung?

Ali povelje visokoga c. k. učilnega ministertva od 2. Septembra 1849 št. 5692 droistinito pravi, da v slovenskih ljudskih šolah muss deutsch gelernt werden? ili je ono visoko povelje že spet preklicano? Ja zu Hause Uebung genug — kaj pa še? Tudi jes vem kaj je Uebung zu Hause in ali je genug. Tudi jes sim tam doma, kjer v mojih otroških letah zunaj slovenskih besed nisim drugoga slišal, kakor niks deutsch; vonder sim se komaj toliko slovenščine naučil, da sim znal za kruha prositi, in za potrebo Očenaš in apostolsko vero požebrati; kar sim potem tudi kmalo v nemških šolah pozabil. To bi bilo pravo weiteres Fortkommen za me, ko bi se slovenščine potle ne bil bolj marljivo lotil! Ali nemajo tudi nemci doma Uebung v nemščini? zakaj pa v šoli spet kaj deutsch? Zakaj da bi pa imelo samo le pri Slovencih drugači biti? Ja nur spet deutsch, da bo spet kmalo oginj v strehi, da ga bojo spet Slovenci s svojo kervjo gasili. Nur deutsch, da prava ljubezen, kakor jo keršanstvo zapove pregloboko v serce ne seže. Ali visoki minister uka, Slovencem nevmerlivi g. grof Leo Thun v svojoj, za Slovence kaj važnoj, čistih resnic bogatoj knjižici od sedajnih razmert. t. l. zunaj drugih uzrokov, ki so v prošastom letu crež Austrijo revolucio prevlekli, ne imenuje tudi pomankanje istinitoga in živoga keršanstva: Sam sim že skusil, koliko se otroci, ki slovensko čitati ne znajo, veroznansta naučiju. Le deutsch, le noch mehr deutsch, le nicht windisch. — Čemu so nam, če je tako, cesarski, čemu ministerski, čemu nam ukazi skofijstva? Od zgor se ukazuje Slovencem, slovenisch, od zdol se kriči, nur deutsch. Karkoli slovenski siromak storiš, si v stiski, kamor se nagneš, se nabodeš! Ali bo še dolgo tako, bomo vsi vertoglavi, zakaj nitko ne može dvema gospodama služiti.

Šole so se povsod že začele, ali si čemo spet nemški jarm, ki smo se ga še komaj izbavili, natovariti? Još se čem v buduče višjih ukazov deržati, zakaj, kder cesarju, ministrom in svojmu škofu prav storim, se mi po mojem mnenju ni troba nikogar bati. Ali tako ni prav? Če me čejo pa oni, koji hoču drugači imeti, dreveti jeti, čem pa na sve gerlo cesarja, ministre in škofa na pomoč klicati. — Balant Peravski.

II. Razprava IV. učiteljskega zbora na Slivnici poleg Marburga. (Dalje.)

VI. Ktere knige je učiteljem, da bi se maternega jezika učili, in se v panogi učiva popolnjevali, priporočiti?

Udom se zdi, sledeče knige, po dolžnosti imenovati:

1. Blaže ino Nežica; Drobtine vse tečaje, Kmetijske, rokodelske Novice; Vedež, Predpise gg. Majarja ino Levea itd.

2. Krajski vertnar; Krajski čbelarček; Vinoreja; Kmetijska kemija, Bukve za kmeta; Naravoslovje; Zlata vas; Krajska čbelica; Slov. narodne pesni; Devica orleanska; Slovenija; Pravi Slovenci; Slov. novine; Vse predstavljena Kr. Šmidovih pisem; vse spise mil. knezovladike Slomška; Sv. pismo g. Javornika itd.

3. Slovnice: g. g. Dr. Muršeca; Janežiča; Potočnika; Malayašiča; Murka; Metelka, Dajnka itd. Berliča; Pravila, kako izobraževati Ilirsko narečje.

4. Slovnike; g. g. Dr. Murka; Jarnika; Drobnica itd. Zatem se je prijateljski menilo ino posvetovalo, kako bi si zborniki te pohvaljene knige ino časopise jeden drugemu vzajemno posojevali, ali si v družbi na novo omišljali.

VII. Beseda g. Maurusa, učitelja Šentjanševskega o učivnicam primernem strahoranj. (Schuldisciplin.)

Vneti g. učitelj je naimer gladkim ino

krepkim govorom lepo razloček med opomenki — svaritvami — grozjami — obeti ino kaznmi — učinil; pri kazneh iz čistega razsvetlil, kteri pregreški da smejo ino morajo kaznjeni biti, ino kteri da ne; je dokazal, da se imajo kare ino kazni samo do puščene, postopnjama upotrebljati, ino nikoli, nikar v serdu; ter je dokonjal: da stalni nprav (fester Charakter) ino dober izgled s strani učitelja red ino lepo zadržanje močno podpira ino kaznovanje iz učivnic izveksiga ugiblje.

VIII. Kako li je v poslednjem zboru odločena vada v cirkvenem petji pri Sv. Lovrenci vspela? kaki pospéh imela?

G. Libert, Šentlovrenski učitelj, od zbora izvoljeni godebni voditelj (Musikdirektor:) navesti, da je kakor one krati tude tuonda k rečeni petevski vadbi malo zbornikov iz sicer znanih pričn došlo. Zbor tedaj, razvaživši korist ino potrebo takega urjenja, odloči, da se ima vseli pred zborom samim v cirkveni petvi ino godbi vaditi, kakor se je uže dnes za pokušnjo res zgodilo.

Učitelje ino jih drugovi ali podružniki so naimer novo zloženo Lavretansko litanijo, jedno lépo sv. mešno pesem, namenjeno, da bi se nad opraviom od vsega ljudstva pela, ino Miserere, kakor se v Gradei veliki tleden poje, da bi vsej v vekšem okraju jednako bilo, prav dobro peli. Iz verstne zasluge si gore opomeneni g. Liebert svojo vnetostjo ino vne-manjem za pobožno petvo ino godbo nabira, čegar lepi poziv o tej reči v prihodnjem od-delku podam.

IX. Odloka: da se imajo predmeta, o kterih bi v prihodnjem zboru združeno pogovarjanje bilo, zapisarcu ali pismorodu od udov rano spravljati, da je on vsem zbornikom v spodobno razvago in pripravo še ob pravi dobi razešilja.

X. Pritožba ino prošnja v zapis vzeta, da bi se verli ino godni učiteljski drugovi učivnicam ne umikali in k vojski ne jemali.

XI. Nova izvolja zbornega predsednika, jegovega namestnika, vrednika kakor gore V. 4. ino zapisarca.

XII. Ustanovljenje bodočega zbornega dne.

Da se pak temu obširnemu pisanju nikaki krivi namen ne poklade, stoj tukaj sam ves očiten: da ga je le ne toliko uk ali razgled, kolikor marveč podbuda in pogon v uspevanje ukazanih včiteljskih zborov. (Slov. Nov.)

(Konec sledi.)

## Ogerska in Erdelska dežela.

Slovo Košuta od domovine 15. augusta v Oršovi.

„Domovina! dom Madjarov! Z Bogom, dežela terplenja. Glav tvojih hribov ne moram več viditi, ne moram več te zemlje svoje domovine imenovati, kjer sim iz pers svoje matere napil se pravice in svobode.

Domovina! ali moreš temu odpustiti, ki se je za tvoj blagor bojeval, ki je zdaj primoran brez domovine, ločen od tebe, po tujem tavati? Ali mi moreš odpustiti, zdaj, ko tvoje zemlje le toliko svobodne imenovati smem, da zamorem z svojimi poklekniti, in nekterimi zvestimi sinovi padle velike dežele?

Pred mano ležiš, preljuba domovina, za mano le negotova prihodnost. Tvoji hribi in doline so z rudečo kervjo oblite, ktero bo trohnoba nevsmiljeno v černobo premenula, žalostno znamenje zmag, ki so jih tvoji sinovi z svojo kervjo priborovali od sovražnikov, ki so tvojo sveto zemljo oskrunili in z nogami teptali.

Kako so pobožne molitve zvestih sere puhte k Vsemogočnemu!!

Ti zemlja! ti proti Božji volji iz svoje lege pahnjena zemlja! Miliarde solz je lilo v tvoje globine, da bi clo pekel omečile, in koliko kervi je moralo teči, da se je poterdenje zapečatilo, da Madjar svojo domovino ljubi, in da je pripravljen zanjo umreti!

In vonder si sužna postala; draga domovina, tvoja zemlja bode iz lastnega nedra jednake verige kovala svojim sinovom in vse oklenila, kar je svetega, in vse razvezala, kar je oskrunjenega.

Moj Bog! ako svoje ljudstvo ljubiš, kteremu si tolkokrat pod našim junaškim Arpadom zmago dodelil, tedaj te prosim, tedaj hrepenim, ne pogubi ga.

Domovina! evo! na zadnem oralu tvoje zemlje v nar večim obupu k tebi vpijem, odpusti mi, ker je brezbrojno tvojih sinov prelilo svojo kri zate in zame. — Bil sim tvoj vodja, podpiral sim te, ko se je v tvojo osodo s kervavimi čerki zapisal pogin. Govoril sim, ko so ti nasprot vpili: *Bodi sušna*. — Opasal sim meč in pero v kri pomočil ko so terdili: *da ti nisi narod v deželi Madjarov*.

Madjari! moj narod, ne obrnite obraza od mene, saj moje solze še zdaj za vas tečejo, in dežela, ki se pod mojimi nogami pogrezva, se vonder še imenuje *madjarska zemlja*. Odpustite mi, ker nezaveden k vam govorim še na ogerski zemlji, vi niste več moji rojaki, jez nisim več v vašem krogu, ne moram več vam Ogrom ogersko govoriti. Padel si narzvestejši zvestih narodov, ti si padel, ker si sam sebe prekucnil. Orožje proti tebi derečih sovražnikov ti ni groba skupalo, strelaštvo širnajst rodov ti ni ljubezni k domovini razsulo, čez Karpate prihruli petnajsti rod te ni primoral, orožja iz rok vreči; ne — žali Bog, ti moja domovina si bila *izdana, prodana*; tvoja smertna ura je bila že popred odločena, in to vse po tistem — da bi bil pač pred na Božje bistvo dvomil, kakor mislil na izdajo od *tistega* — kimu sim še pred malo dnevi vladarstvo prepustil, prisegel je, domovino do zadne srage kervi braniti. On je bil izdajavec, ker mu je bila zapeljiva barva zlata ljubši, kakor barva tiste kervi, ki je iz toliko ran tekla za rešenje drage domovine; nevredna ruda mu je bila bolj draga, kakor Bog in domovina, ktero je on in ktera je *njega* v vragevi zvezi zapustila.

O moj narod! Ogri! ne tožite mene, jez sim bil primoran tega moža izvoliti in mu svojo oblast pripustiti, on je vžival zaupanje naroda, ljubezen vojaštva in se je na stopnjo dvignul, na kateri bi jez ponosen bil.

In ta mož je bil, ki je zaupanje naroda krivo rabil, in ljubezen vojšakov z sovraštvom plačal. *Tvoja kletev čeznj ogerski narod; prekolni persi, ki niso vsahnule, ko so mu prvič moč življenja podale*. Ljubim te, nar zvestejši evropejski narod, kakor sim svobodo ljubil, za ktero si se tako hrabro bojeval. Bog svobode vas ne bode zatorej iz svojega spomina zbrisal, blagoslovjen bodi na veke!

Tvoje potomstvo je globoki pekel, kiga grešna tla bodo rodovi ponosnega Albiona pokore očistili, in tako prihodnost sim jez pričaral.

Ne stavim zaupanja v *golufive obljube nečimernege naroda*, ne zidam v zračnih gradovih svojih želj, da, ti boš svoboden nar junakodušni junakodušnih narodov, oj! lepo je, če prost je junak!

Moje mnenje ni bilo enako svobodoiskav-nemu Vašingtonu! moje djanje nima primere Vilhelma Tella; hrepenil sim po svobodi naroda, po taki svobodi, v kakoršni le Bog človeka vstvariti zamore; in ti si umerla, kakor limbar umerje, da bi prihodno leto nove kale in nove cvetlice rodil, tvoja zima je prišla, ali tako dolgo ne bo terpela, kakor zima unega prijateljskega naroda, ki v ledeni zrak Sibirie gleda.

Nikdar! petnajst rodov je tvoj grob nasulo, pa jez bom prišel spremljen od sto tisučev šestnajstega svobodnega roda, tvoj grob razsuti.

Bodi zvest, kakor si vedno bil, in derži se besed svetega pisma, moli smertni Očenaš, poj mertvaške psalme, in še le potem svoje

narodne pesmi zadoni, ko boš na svojih mejah mogočne topove Albiona grometi čul.

Jez grem, peljem saboj tiste zaklade, ki si jih tako zvesto skoz stoletja varoval, za ktere si toliko kervi prelil, da bi jih na take glave postavil, ki so ti prepovedali živeti, ki so se v Božje pravice mešali, ker Bog govori: *„Jez sim človeka za svobodo vstvaril“* — uni pa pravijo: *„Mi hočemo ljudstvo v sušnosti gledati.“*

Pa ti, prizanesljivi Bog, veš, kaj delaš, če tudi zdaj svoj obraz od nas obrneš.

In ti, moj narod! naj bo s teboj spomin na Boga in njegovih svobodnih angelov. — Madjari! ne kolnite me, ponosni smete biti, so se vonder, „puntarje“ premagati, leoni Evrope dvignuti morali. — Vas junake bom svetu naznanil, in svobodni narodi bodo pomagali nar svobodnišemu narodu.

Z Bogom zemlja, kjer je kri toliko rojakov tekla, odpusti mi, ako sim se zoper tebe pregresil. Ta kervavi sled se ne sme zbrisati, pokazati se mora v spomin enemu narodu, ki tebe ljubi.

Vsemogočni Bog narodov naj te blagoslovi, moj narod! Vervaj, upaj, ljubi! —

## Ptuje dežele.

*Bavarska.* V bavarskim zboru so se zdaj dokaj čez nemške reči pomenkvali. De so poslanci zamogli delavnost vlade v tej reči presoditi, so bili veči spisi ali akti, ki to reč zadevajo nar poprej tudi saboru priobčeni. Minister Pfordten je pač dopustil, de se njegovi dopisi na avstrijsko vlado javno pre-tresejo. V to pa ni dovolil, da se oznani-jo tisti odpisi, ktire je minister Švarcenberg za odgovor na njega poslal. Veči del teh dopisov se tiče samo Nemčije, za nas Slave-ne pa je pozornosti vreden dopis od 7. junia 1849 v kterim g. Pforten ministru Švarzen-bergu razlaga svoje misli čez avstrijske raz-mere. Ta nota se nam tak važna dozdeva, de tu kratki izvadek iz nje našim bravcam podamo:

„Odcepljenje Avstrije od Nemškiga na ta način, kakor se je v Frankfurtu in Berlinu želelo, bi bilo ne samo Nemčiji temuč tudi Avstriji v pogubo. Skoz veke stoji že Avstrija na čelu Nemškiga, in odtod je tudi, de je v Avstriji nemški živelj mogočnejši od vsih družih narodnost. Z odcepljenjem Avstrije od Nemčije bi nemški živelj zgubil svojo preva-go, kir se v naših časih občut narodnosti zmi-raj bolj zbuja. Slavjani, kterih je na število večina, bi gotovo pri taki premembi v Au-striji k veslu prišli, in to še bolj, kir so se v sedajnim teškim boju zvesto krog prestola zbrali, in proti Taljanam in Madjaram boje-vali, Avstrija bi v kratkim postala v ti po-dobi slavjanska deržava, kakor je dozdej nem-ška bila.“

„Potem pa bi se tudi razmere Avstrije proti Ruski vladi silno premenile, kir, če tudi idea panslavizma ni tolikanj škodljiva, kakor marsktiri mislijo, je vunder gotovo, de vsi avstrijski Slaveni z Rusijo in njenim caram sympathizirajo. Če bo Avstrija z Rusko po-močjo madjarski punt premagala (kar se je tudi zgodilo,) bo tudi to sočutje Slavenov še večji postalo. Žalostno je nam povedat, zakaj namesto ruske vojske ni šla nemška Avstriji v pomoč. Tega ruskiga upliva se bode Au-strija samo takrat obranila, če se bo čversto z Nemčijo združila.“

„Z odcepljenjem od Nemškiga bi Avstrija zgubila svojo moč kakor evropejska velika ob-last. Dozdej, dokler je na čelu Nemčije stala, se je zamogla zoperstaviti Rusu in Francozu zato, kir jo je Pruska podpirala, od zdaj za-naprej pa bode Nemčija, ali bolj rečeno po-množena Pruska po svoji posebni politiški poti naprej koračila, in Avstrija bi pri vsih evro-pejskih zadevah posamezna stala.“

„Pa tudi v domačih zadevah bi Avstriji

odcepljenje od Nemčije škodvalo. Ustava od 4. Sušca nam od tega nič ne pove, ali se bode v Avstriji uvedla centralizacija ali fede-racija, in še le prihodnost bo nam to poka-zala. S pridruženjem k Nemčiji bi se v Au-striji temelj postavil za federacio; kir, ako bi se nemške dežele bolj tesno združile, bi se Lombarčko ne dalo v to zvezo vzeti, te po-sebne zemlje bi torej morale svoje posebne ustave imeti. Ako se pa Avstrija od Nemčije popolnoma odcepi, se mora centralizirati. Tež-ko je eno ljudstvo centralizirati ali nemogoče je več narodov centralizi-rat brez despotizma, in gotovo se ne bo-de Avstrija taciga sredstva poprijela, in tudi naši časi kaj taciga ne dopuste.

„Ustave ni mogoče tam vpeljati, kir žive 4 narodi sebi nasprotni. Taljani, Madjari in Poljaci bi vedno punte kovali in tudi avstrijske nemške zemlje bi bile v zadnič k oporu pri-siljene, kir bi v centralizirani Avstriji Nemei v manjšini zgubili svojo prevago. Zato bi gledali na novo ustavno Nemčijo zvunaj Au-strije in vošili bi se od slavenske Avstrije odcepiti, da bi se k Nemčiji pridružili. Car-ska nemška stranka je jasno o tem govo-rilo. Poklonost narodov k dinastiji, in zve-stost vojske morete temu v okom priti. Po-klonost k rodovini vladarja se je v naših ča-sih kakor povsod tako tudi v Avstriji zgubila. Z vojsko se pač zamore zemlja kaznovati ali upravljat nikakor. Laška in Ogerska ste ka-znovani, ali nikakor pomireni. Te narode je le s tim pomirit mogoče, ako se jim podeli njih razmeram in šegam primerna ustava, ktira njih slobodno in samostalno razvitje pod-pira. To torej vabi Avstrijo k federaciji. In ako ona hoče mir v svojih deželah imeti, more zadovoljiti željam teh narodov. Do zdaj je Avstrija stala na čelu Nemčije in Italije, in ona bo to za celo Evropo imenitno poslo le tačas obderžala, če se s svojimi nemškimi zemljami postavi na čelo Nemčije, z Lombar-ško pak na čelo Italije.

Tako se bodete Galicia in Ugerska sčasama ponemčili, in pozneje tudi k Nemčiji pridružili. Tako bode Nemčija pod vod-stvam Avstrije vladala nad Evropo.

„Prihodnost Nemčije in Avstrije leži v rokah Dunajske vlade. Če bi avstrijska voj-ska, namesto v Toskani, na Českim ali v Vor-arlbergu oprezvala bila, gotovo bi v Berlinu 23. maja ne bili trikraljevsko zvezo zgovorili. Odcepljenje Nemčije od Avstrije je obojni v pogubo. Zgubil bi se tako iz Avstrije nem-ški značaj, in germanstvo se ne bo moglo obderžati vsred slavljanstva in narodov roman-skih, Nemčija se bode kakor Poljska razde-lila. Ako se Avstrija združi z Nemčijo, se bode oblast carstva, ktira je v srednim veku sama sanje bila, vresničila in v življenje vpe-ljala.“

Odgovor kneza Švarcenberga na ta svet ni hotel bavarski minister zboru na znanje dati, in ako tudi besed tega odgovora ne ve-mo, pa vidimo djanje našiga ministerstva, — mi namreč vidimo, de je tudi vojska, ki je na Toskanskim in Ogerskim srečno zmagala, zdaj na Českim in v Vorarlbergu.

*Amerika.* Haytski Car Faustin prvi je na papeža poslanca poslal, de bi ga prosil, mu škofo in nadškofo v novim kraljestvu po-stavit, zraven pa želi, de bi mu papež nje-goviga blagajničara Sylvestra, ktir je prav pobožen mož za škofa izvolil. Ta novi vladar v vsim posnema evropejske vladarje, tud on je svojimu kraljestvu oktrojiral ustavo, ktira je nekaj evropejskim ustavam podobna, vunder je ona bolj po šegah in potrebah nje-gove zemlje narejena. Tako se v nji najde; de vsak Afrikanec ali Indianec deržavljan haytskiga carstva postati zamore, pa temu sostavku je pridjano: Ne en Evropeje naj si bode kteriga koli naroda, ne more v ti care-vini lastnik ali gospodar postati. — To je pač popolnoma črna ustava.

# Nepolitiški del.

## Turki na Limbarški gori.

V starodavnih časih še  
Čuda polnih — ktere gosta tmina  
Nam zagernila že je,  
Vse razsula groza je Turčina.  
Doljniga Slovenskiga  
Kakor krasno Goratanske krožja  
Ljudni kraj Notrajskiga: —  
Vse čutilo turške je orožja.

Le na gori Limbarški  
Ni sledu stopin še Otomana,  
Čudna moč ga zaderži!  
Cerkev tam še ni bla poteptana.  
Z serdjo vglada to Zomin  
Agmet Paša, vodja siloviti,  
V prah in kupo razvalin  
Se priseže koj jo premeniti.

Polomesec — Mahomet!  
Divja mu druhav nasproti vriska.  
In osupnen, plaš in bled  
H cerkvi vsih strani gorjan pritiska.  
Neizmerna tma je trum  
Ki goro obdaja in nastopa.  
Ure daleč hruje šum  
Plena in kervi željivga tropa.

Od višave dol do tal  
Vsak pedanj zasedejo armade,  
Paša pa na verhu stal  
Je ino zavkazoval posade.  
Okolj svete veže pa  
Kmet stoji pripravljen, berst za brambo  
Tempelna svečaniga,  
Za svobodo, prave vere hrambo.

Ali sto in stokrat več  
Tujih napadavcev je število.  
Jasno brambovci stermeč  
Vidijo, de jim je odzvonilo;  
Cerkve vrata si odpró  
Z jelovine umetno tesane,  
Not pobožno stopajo;  
Duri pa nazaj so zaklepáne.

Na kolenih vse kleči  
Roke spenja, moli, gor zdihuje  
Kjer pomoč se le dobi, —  
Ino spet se v sencih up zbduje. —  
"Bodi hvalen ti Alah!  
Dal si nam keršanske pse u roke.  
Ti obljubimo — na mah  
Njih zaslišal smertne bodeš stoke."

Tako usti se Ozman  
Krog in krog pa silni žar napravi  
De poginil tu gorjan,  
V svetiga pohištva bi kurjavi. —  
Berzno čne se gibanje  
Vse ogorke, bakelne prijema.  
Radno na požiganje  
Jih metava gor na strešne tema.

Ali čuda! oginj: plam  
Strehe nista, strešne ne končala.  
"Božje to moči je znam!  
Truma je zasedenih zagnala.  
Agmet paša pa zadre:  
"V ognu smert prenagla je in lahka  
Ino za kristjana ne —  
Bolj se more zasolit mu slahka."

Urno znam topništvo da.  
Možnarjev, topov, hropunov štylo  
Okolj cerkve se zazna,  
In strašno je treskanje donilo.  
Alj nov čudež se godi!  
Pok pokvaril nič ni božje veže.  
Krogla, buta raztopi  
Se, še predin zida kam doseže.

"Sam Alah je zoper nas!  
Se druhav grozila Mahométa  
Še nikakoršni pokaz! —  
"Močen tak ni zid" prav in trepeta.  
"Kaj vam je" sopi Zomin  
Per ti priči vrata gor verzite!  
Urno na vničavni čin!  
Ropajte, pa živa vse pobite!

Radi ne, le morani  
Se vojsaki spravljajo na delo  
Pa tud zdaj so vkaneni:  
Vse počnenje jim je spodletelo. —  
Paša ne derži se več,  
Strah in babstvo on očita trumam,  
V rogi grozoviti meč  
In nadušen z čertam in pogumam.

Sam se terdnih loti vrat  
Mahlej se za mahlejem začuje  
Celih štir in dvajset krat.  
Ino zmiram meč le odletuje. —  
Kviško vojski rase las  
Vsa v zamaku gleda na Zomina.  
Male čelice bi glas  
Čul o dób' ti tiha in stermina.

Paša zmír serditeji  
Ojster meč visoko je povzdignil  
H strašnim — zadnim mahleji:  
Nagleji kot blisk je doli švignil. —  
Vrata vdari silna ost  
Ter od verba jih do tal razkoli.  
Turk že vriskal ja radost —  
Alj pobit telebi Agmet doli.

Špira sekanga lesa  
Bla mu desno je oko staknila  
Čutne žile stergala  
Se v možgane mu globoko vrila. —  
"Zdaj, kriči, še le spoznam:  
Kazin me zaslužena zadene,  
Zametval sim božji znam.  
Tak besed'va — in mertev se scene.

Trum pa bližnih divji strah  
Ino smertni se obup polásti  
Beg, trepet in plah  
V kratkim celo vojske pooblasti. —  
Pa več časa ni za beg  
Z cerkve vse je blo za njo planilo  
Vstavilo viharni tek  
Ter do zadniga moža pobilo. —

Jovan Terdina.

## Jugoslovanske cvetlice.

(Nabral F. Cegnar.)

### 21. Stjepan Dušan.

Stjepan Dušan Silni je bil eden nar ime-  
nitniših serbskih vladarjev. Vlado je nastopil  
v letu 1336, umrl je 1358 v nar lepši mo-  
žki starosti v sredi svojih zmag. Njegovo ju-  
naštvo in modrost je serbsko državo v car-  
stvo dvignulo. Gerški cesar Kantakuceno v  
Byancu ga je za carja spoznal in mu drago  
krono podaril. In vonder se je proti njemu  
na vojsko dvignul in ga primoral, Turke iz  
Natolie v pomoč poklicati. In ravno to je  
vzrok, da so pozneje Ozmani v Evropo pri-  
hruli in gerško cesarstvo poderli. Narodna  
pravljica pravi, da je bil z francosko knegi-  
njo oženjen. V junaski pesmi ženitba Du-  
šana beremo, da je bilo tej kneginji Roksanda  
ime, da je bila iz Lediana hči kralja Mijajlo.  
Ako je ime Ledian izmišljeno ali ne, se ne  
da lahko razjasniti. Na smertni postlji je,  
kakor pravljica pravi, Roksanda derzavne mo-  
gočnike skupej poklicala. Dušan je zapustil  
carstvu kralju Vukašinu na sedem let, da nje-  
gov sin Uroš dorase; pa Vukašin je fantiča  
umoril in carstvo zase obdržal.

### 22. Hiacint Maglanović.

Hiacint Maglanović — pravi izdatelj mor-  
laškik pesem — je edini med goslarji, kar  
sim jih vidil, ki je zraven tega tudi pesnik.  
Goslarji le stare pesmi pojejo, ali če nove zla-  
gajo, vzamejo nekoliko verstic iz ene, nekoliko  
spet iz druge in jih tako v celotino zvežejo.

On je čevljarski sin, rojen iz Zvonigrada.  
Njegovi starši so ga slabo izredili; ker ne zna  
ne brati, ne pisati. V osmem letu ga cigani  
vkradejo, v Bosno peljejo, in k turški veri  
prisiliijo. Livnoski Aga ga ciganom vzame in  
ga v službo za nektera leta vzame. V 15.  
letu ga nek menih z nevarnostjo svojega živ-  
ljenja k katolski veri spreobrne. Mladenčica  
ni težko stalo, svojega tertoserčnega gospo-  
darja zapustiti. V viharu noči je iz Livna  
pobegnul, in svojemu gospodu zlahčen kozuh,  
eno sablo in nekoliko zlatov odnesel. Menih,  
ki ga je kerstil, je bil njegov tovarš v begu.

Livno le malo mil od Senja leži. Tu-  
kaj je bilo begunom od metlaške vlade varstvo  
dano proti preganjanjem Aga.

Tukaj je Hiacint prvo pesem, povest od  
svojega bega, zložil. Pesem je dopadla. De-  
lati se mu je malo ljubilo; živil je od gesto-  
ljubnosti, in kamor je prišel, je svoj račun pla-  
čal z starimi pesmi. Tudi sam jih je začel  
zlagati, in se je z njimi kmalo tako prikupil,  
da ni bilo ne svatbe, ne pogreba, ne rodovinske  
svečanosti, da bi on zraven ne bil. V 25.

letu svoje starosti je bil lep mladeneč, močen,  
ročen, dober lovec in slaven pesnik. Vsak  
ga je ljubil, posebno deklice so mu bile zlo  
prijazne. Za svojo je zvolil hčer bogatega  
Morlaka Slarinovića, in jo je po šegi tistega  
kraja odpeljal, ki se mu tudi ni branila. Že je  
svojo nevesto na konja posadil, ko mu Uglian,  
ki jo je tudi ljubil, z gromečo besedo "stoj"  
nasprot zavpije. Oba sta bila, kakor je v  
teh krajih navadno, oborožena. Maglanović  
pervi vstrelil in Ugliana vsmeriti. Ker bi se  
ne bil mogel napadom zlahte vsmeritnega Ugli-  
ana braniti, jo v hajduke potegne z svojo od-  
peljano nevesto.

Dolgo je med njimi živil. Ko si je neko-  
liko premoženja pridobil, je zapustil gore, si  
živine nakupil in se z svojo ženo in otroci v  
Kotar podal. Tu zdaj stanuje na bregu reke,  
ki se v jezero Vrana zlije. Njegova žena z  
otroci se s poljedelstvom peča, on pa zmirej  
okrog potva. Včasih tudi svoje stare prijatle,  
hajduke obiše, vonder z njimi ljudi ne na-  
padauje.

Vidil sim ga pervikrat v Zadru. Tisti-  
krat sim ilirsko dobro govoril in želim sim ka-  
kega imenitnega pesnika peti slisati. Moj pri-  
jatelj, vojvoda Nikola \*\*\* je na njega v Be-  
lemgradu zadel, in ker je vedil, da je name-  
njen se v Zader podati, mu je pismo name  
izročil. Pisal mi je, da ga moram napojiti,  
ako hočem kaj od njega slisati, ker on le ti-  
stikrat navdahren zapoje, ko se napije.

Bil je takrat Hiacint 60 let star, velik,  
ponosen in terden mož; njegove rame so bile  
siroke, njegov vrat močen; obraz od sonca  
zlo rujav, oči majhne, ravni nos rudeč; dolge  
bele berke zaraščene z močnimi obervami je  
nosil. Lase je imel vstrižene, obleko staro pa  
vonder čedno.

Ko stopi k meni v stanico, mi poda pismo  
od vojvoda in se vsede. Ko pismo preberem  
me popraša: "Vi tedaj serbsko govorite?" Jez  
mu odgovorim, da toliko razumim, kolikor je  
treba, da zamorem njegove pesmi po vredno-  
sti ceniti, ki sim jih zlo hvaliti čul. "Prav,  
prav — mi odgovori — pa jez sim lačen in  
žejn: pel bom, ko se najem." Ko se k južni  
vsedemo, je toliko snedil, da se mi je zdelo,  
da se je nar manj štir dni postil. Tudi nali-  
val sim mu pogosto, in ravno tako moji pri-  
jatelj, ki so prišli k meni, ker so od njega  
zvedli. Mislili smo, da bode nam kako zapel,  
ko se bo najedel in napil. Al zlo smo se zmo-  
tili. Na enkrat se dvigne izza mize, se vleže  
zraven ognja in tak terdo zaspi, da ga ni bilo  
mogoče prebuditi.

Drugikrat sim bil bolj srečen. Nisim mu  
dal več piti, kakor toliko, da sim ga med tre-  
znost in pijanost pripravil, in zdaj mi je več  
junaskih pesem zakrožil. Njegov glas ni bil  
več čist in jasen.

Čudno se je od mene ločil. Pet dni je  
bil pri meni in šesto jutro je šel, da se vedil  
nisim kdaj. Zvečer ga čakam in čakam al  
njega ni, ob enem tudi zagledam, da sta dva  
samokresa, ki sta na steni visela vzeta. Hva-  
lo mu moram pa vonder dati, da mi je pustil  
zlato uro in desetkrat toliko vredno denarnico,  
desiravno ju bi bil prav lahko vzal.

V letu 1817 sim bil dva dneva v njegovi  
hiši, kjer me je prav veselo sprejel. Njegova  
žena in vsi otroci so si mi okrog vrata okle-  
nili; ko sim se spet na pot podal, me je nje-  
gov nar starši sin več dni dalje spremil in v  
gorah pot kazal.

Rad bi ga bil obdaroval za toliko postrež-  
nost, pa on po nikakem ni hotel od mene ni-  
česar vzeti.

## Z m e s.

V pretečenim mescu se je na Francozkim  
prav čudna prigodba pripetila. V nekim ter-  
gu je umrl naroden stražnik. Kakor je na-  
vada so ga njegovi tovarši na pokopališe spre-  
mili, in mu čast, kakor vsakimu narodnemu  
stražniku gre, skazali, s puškami so mu nam-  
reč v grob vstrelili. Pa ko zadni puško spro-  
ži, se kar v grobu zasliši cvilenje, pokrov se  
odpre, in tovarš ktriga so vsi mertviga mi-  
slili leži ranjen v trugi. Puška ktiro je zadni  
sprožil je bla s kroglo nabasana, in ravno ta  
pozabljivost je pokopaniga grozovitne smerti  
rešila. Krogla ga je le malo na nogi ranila,  
in v kratkim se je popolnoma ozdravil. Zdaj  
pa v znamenje hvaležnosti ta človek svojiga  
odrešnika pri sodbi toži, de bi mu ne samo  
potroške za celitev rane, temuč tudi bolečine  
ktire je prestal poplačal. O nesramnež!